

(Tempus projekat, period mobilnosti 18 – 26.11.2017)

U realizaciji aktivnosti posmatranja na radnom mestu u okviru Tempus projekta u glavni grad Letonije, Rigu, uputilo se troje profesora Zemunske gimnazije : Zorica Perović , prof. filozofije i sociologije, Sanja Strbac , prof. srpskog jezika i književnosti i Mirko Milojević, prof.ruskog jezika. Period mobilnosti trajao je od 17. 11. na 18.11.2017. do 25. 11. 2017. godine. Za ovih nedelju dana profesori su upoznali dve razlicite škole (2.specijalnu-2.Speciālā Internātpamatskola i 72.viduskolu - 72. VIDUSSKOLA) , stari deo grada Rige i letonsku kulturu. Domacin i kontakt osoba bila je Jelena Morozova, specijalni pedagog u 2.specijalnoj skoli.

1. dan , subota 18.11.2017.

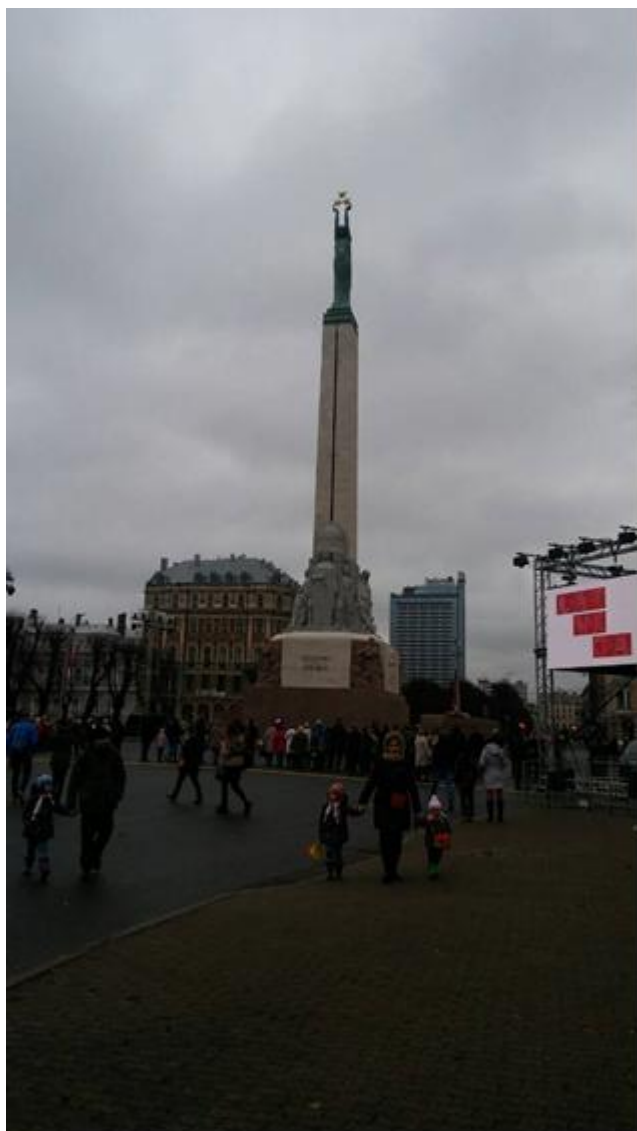
Period mobilnosti u Letoniji poceo je pola sata pre ponoci 17.11.2017. kada je avion poleteo sa beogradskog aerodroma. Uz presedanje u Moskvi u Rigu stižemo u jutranjim časovima (6.30 ujutru) 18.11.2017.godine (dan u nedelji: subota). Docekuje nas naš domacin, srdačna gospodja Jelena Morozova.

Sa riškog aerodroma odlazimo u 2.Speciālā Internātpamatskola u Ulici Ludzas . Vreme provodimo upoznavući se sa domacinom i školskim prostorom. Saznajemo da smo došli u vreme velikog državnog praznika, Dana nezavisnosti kada Letonija obeležava početak svoje samostalnosti i ocepjenje od Carske Rusije 1918 godine. U školi, počevsi od velikog hola sa scenskim prostorom , sve ukazuje na obeležavanje velikog datuma u istoriji ove zemlje : crveno-bela dekoracija prostora namenjenog školskim svečanostima, izloženi učenički radovi na temu nacionalnih simbola, istorije, nastavni materijal u učionicama. Ovo je škola koja ima svoj internat, dnevni boravak i vrtić.

U kabinetu Jelene Morozove dobili smo uvid u portfolio djaka i profesora i opšte informacije o specifičnostima njenog zanimanja. Sve učionice opremljene su tehnikom (kompjuter, veza se internetom , pojedine imaju projector i projektno platno (npr. kabinet muzicke culture)) i bogatim nastavno – didaktickim sredstvima . Na vratima svakog kabineta istaknuto je ime predavača koji u njemu obavlja nastavu ili vrstu aktivnosti kojoj je kabinet namenjen. Zgrada škole je velika, prostrana , sastoji se iz nekoliko delova (stara zgrada i na nju nadovezana nova) na nekoliko spratova.

U ranim poslepodnevnim satima smeštamo se u stan u Katovljevoj ulici u kojem boravimo do kraja naše mobilnosti. Nakon odmora u večernjim satima , po dogovoru sa domaćinom, odlazimo u centar grada na Trg Slobode gde se održava centralna svečanost u čast nacionalnog praznika. Obilazimo stari deo grada.

2.dan , nedelja 19.11.2017.

Dan je posvećen upoznavanju secesije (takozvanog jugend stila), dominantnog pravca u kojem je izgrađen “noviji” deo (kraj 19-og, početak 20-og veka) šireg centra grada. Ovaj deo grada obilazimo u pratnji profesionalnog vodiča i Jelene Morozove.

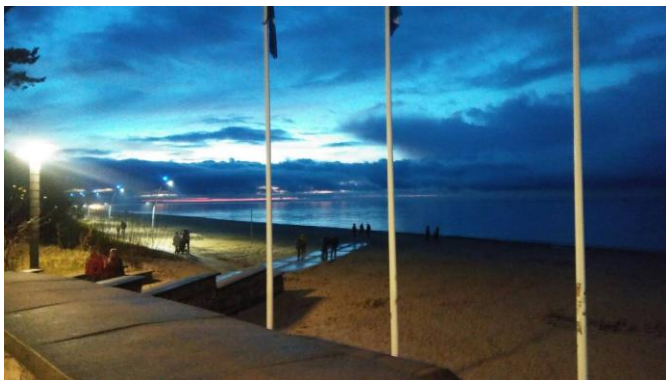

Upoznajemo Esplanada trg, Albertovu ulicu , Elizabetinu ulicu, rad vodećeg arhitekta tog perioda M. Ejzenštajna, upoznajemo arhitektonske ukrase u stilu nacionalnog romantizma , posećujemo muzej građanske kulture s kraja 19. veka - Kuća Izglitiba.

3.dan, ponedeljak, 20.11.2017.

S obzirom da je državni praznik u toku, sa domaćinom odlazimo u obližnje mondensko letonsko letovalište na obali Baltickog mora – Jurmalu koja se nalazi na 30-ak kilometara od prestonice. Galeb iznad talasa simbol je grada. Letovalište je na glasu po svojim vilama radjenim od drveta sa bogatim ukrasnim ornamentima, bivšem sovjetskom festivalu šlagera i pop muzike od kojeg je ostala velika koncertna dvorana i modifikovani festival muzike. Saznajemo da je nekadasnja Aleja zvezda uklonjena jer je pisana ruskim jezikom, ćirilicom. Prošetali smo obalom i centralnim šetalistem .Upoznali smo koleginicu Rimu i precizirali vremenski okvir sutrašnje posete školi. Šetnja gradom nije protekla samo u sećanju domaćica na slavne dane ovog letovališta već smo razgovarali i na temu statusa prosvetnih radnika u državi i prosvetnom sistemu u Letoniji. Nakon ručka vratili smo se u Rigu gde smo nastavili druženje sa domaćinom.

4.dan , utorak 21.11.2017.

U 9 časova dolazimo u 2.Speciala Internatpamatskola, gde nas dočekuje direktor škole Ivar Upeneks, njegova zamenica Itona Vilka i specijalni pedagog koji nas upoznavaju sa istorijom razvoja škole , njenom organizacijom i načinom rada. Saznajemo da je škola osnovana 1925. godine. da ima svoj internat , a odskora i vrtičku grupu (pokrenuta na inicijativu škole kako bi se i deca i roditelji sto lakše nosili sa izazovima koje pred njih stavlja specifičnost dečijeg razvoja). U ovoj školi nalaze se ona deca koja zbog svojih razvojnih poteškoća ne mogu da se uključe u program inkluzije u drugačijem tipu škole. Osnovna škola traje 9 razreda, a srednja se završava nakon 12. razreda. Nastava se odvija dvojezično (na ruskom i letonskom), a deca se , prema stepenu poremećaja koji imaju u razvoju, dele na dva programa: oni koji imaju poremećaj u lakom stepenu i oni koji imaju srednji stepen zaostalosti u razvoju (tu pripadaju i autistična deca). U vannastavnim aktivnostima deca se mešaju. U školi deca se uče da budu pomoćnici kuvara, kuvari i kućni majstori (moleri). Škola ima Centar za odrasle i decu sa poremećajem u razvoju. U njemu su samo oni sa teškim poremećajima različitog uzrasta, funkcioniše kao dnevni boravak , sve aktivnosti su usmerene na rad sa rukama i razvoj svesti u društvu o svrsishodnosti njihovih života .

Posetili smo čas kod specijalnog pedagoga, gospodje Olge Smoline u 8.razredu . Tema je bila usvajanje glasa C na četiri različita razvojna nivoa. Nastava obiluje raznovrsnim i inspirativnim nastavnim sredstvima koje obezbeđuje škola, ali i pedagog lično.

Na času muzičke culture, kod gospodje Iraide Čerenkove pratili smo temu porodice u muzičkim interpretacijama (pevanje pesama uz pokret) i korišćenje različitih instrumenata uz komandu (zvečke, doboši, ksilofoni itd.) deca se nagrađuju dodatnom muzikom ukoliko su bili produktivni na času.

U školi postoje dve senzorne sobe. U senzornu sobu takodje se može ići kao oblik nagrade detetu za trud i rad. To je prostorija koju deca inače vole i koja u terapijskom smislu ima višestruku dobit za njih jer podsticanjem različitih čulnih aktivnosti (osećanje lepog i prijatnog) , oni mogu da artikuliraju svoje potrebe i probleme koje inače nisu u mogućnosti da iskažu. Ovo je terapija lepotom koju su kao model preuzeli iz Holandije. Prvu senzornu sobu koju smo posetili formirala je koleginica Rimma Linderman sa kojom smo proveli dan u Jurmali. Škola je

ponosna na ovaj poduhvat. Druga senzorna soba je veća, opremljenija i uredjenija, i ona je formirana donacijama i slikarskim radovima akademskih umetnika.

Posetu školi završili smo u 13 časova uz dogovor da u istom vremenu dodjemo sutra kako bismo se upoznali sa časovima praktične nastave i ebru terapijom. Ostatak dana provodimo obilazeći staru Rigu i sumirajući utiske o školi koju smo posetili.

5. dan, sreda 22.11.2017.

U 9 časova smo ponovo u školi 2.Speciala. Upoznavanje sa njenim radom i naš program posmatranja nastavljamo kroz posetu dnevnom boravku, časovima praktične nastave, upoznavajući se sa ebru-terapijom.

Dnevni boravak u školi je Centar za odrasle i decu sa poremećajem u razvoju. U njemu su samo oni sa teškim poremećajima različitog uzrasta i sve aktivnosti usmerene su na rad sa rukama i razvoj svesti o drugima i svrsishodnosti njihovih života. U dnevnom boravku rade samo specijalni pedagozi. Na žalost ova deca i odrasli nemaju nikakav program niti brigu države o njihovom bitisanju, pa je sama škola preuzela ovu aktivnost kako bi ih zaštitila od surove stvarnosti. Finansira se uz pomoć škole, roditelja i sponzora.

Posetili smo dva časa praktične nastave: kovanje i moleraj. Prostorije u kojima se odvija ova praktična nastava potpuno su prilagodjene potrebama nastave i dobro su opremljene. Na časovima kovanja deca se uče da budu pomoćnici kuvarskih majstora. Pored znanja o pripremi hrane, deca se uče higijenskoj kulturi u kuhinji i kulturi postavljanja stola, posluživanja i lepog odnosa prema gostu. Škola saradjuje sa nekoliko restorana u gradu pa deca imaju mogućnost praktične primene znanja i veština, ali je procenat njihovog zapošljavanja veoma mali. Časovi usvajanja molerskih znanja i veština i razvijanja te vrste sposobnosti odvijaju se, takodje, u prostorijama namenjenim isključivo toj potrebi. Po završetku škole može da se nadje angažman jer Riga ima tendenciju odliva stanovnika u inostranstvo kao i Srbija, a time se oslobadja prostor za ovu vrstu majstora. Deca po završenoj školi vole da se vraćaju svojim učiteljima i školi jer se tu osećaju sigurno i zaštićeno.

Sa ebru tehnikom (tehnika slikanja na papiru ili tkanini bojama na vodi (posebna vrsta boja)) upoznala nas je psihološkinja škole. Terapeutsko dejstvo tehnike daje izvanredne rezultate, prema kazivanju psihološkinje. Ovom terapijom nisu oduševljena samo deca , već i roditelji.

Ostatak vremena do 13 časova provodimo u neobaveznom razgovoru sa direktorom i njegovim pomoćnikom o položaju i sudbini škole u društvu i odnosu države prema njenim potrebama. Izražen je strah od reorganizacije škole. Škola ima razvijenu saradnju sa drugim specijalnim školama u gradu i državi, a na inicijativu roditelja dolazi i do povezivanja sa drugim vrstama škola u gradu. Deca sa lakšim razvojnim smetnjama učestvuju na umetničkim konkursima, a škola ima i svoj festival.

Posetu završavamo toplim rastankom sa rukovodstvom, direktorom Ivar Ulenksom i njegovim pomoćnikom Ilone Vilke i nastavnim osobljem škole uz zahvalnost na pruženom gostoprimstvu i nadi u ponovni susret u Beogradu i razvoju uzajamne međunarodne saradnje Letonije i Srbije (uručena su im pozivna pisma specijalnih škola iz Beograda, Jagodine, Kruševca koje smo pre polaska kontaktirali), jer su predstavnici naše škole smatrali da Erasmus nije samo prilika da se upozna neki drugi sistem, već i da se saradnja produbi i nastavi u više smerova.

Ostatak dana provodimo obilazeći staru Rigu i sumirajući utiske.

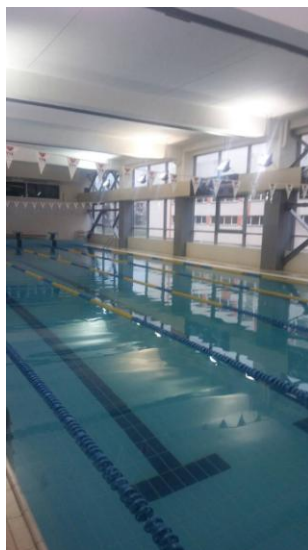

6.dan, četvrtak 23.11.2017.godine

Period mobilnosti nastavljamo u 72. Viduskoli. U 9 časova stižemo u školu zajedno sa nasom domaćicom Jelenom Morozovom. Ljubazno nas dočekuje direktor škole Aleksandrs sa svojim pomoćnicima. Nakon pozdravnih reci I razmeni protokolarnih poklona I pisama ,od direktora saznajemo o životu u školi, njenoj strukturi I organizaciji.

Škola je velika , ima ogroman sportski kompleks (dva terena sa veštackom travom, trim staze, terene za odbojku I košarku, dva bazena, sportske sale za igre sa loptom I borilačke veštine, svalčionice sa pratećim sadržajem).

Sport, sportski uspesi , sportisti reprezentativci ponos su škole i ono po čemu je škola prepoznatljiva. U delu grada u kojem se škola nalazi, ona ima rejting najbolje. Na drzavnom nivou nalazi se na 31.mestu, što predstavlja ogroman uspeh. U školi se nastava izvodi u jednoj, prepodnevnj , smeni. Vannastavne aktivnosti organizuju se nakon časova, To je i vreme kada se nastavnici bave pedagoškom dokumentacijom, konsultacijama sa učenicima i roditeljima. U istoj zgradi pohadja se I osnovna I srednja, realna, škola (prirodno-matematički i opšteobrazovni smer). U školi postoji menza u kojoj učenici osnovne škole imaju besplanu ishranu , a srednjoskolci (od devetog do dvanaestog razreda) placaju obroke, ali simbolično.

Nastavnici imaju četrdesetčasovnu radnu nedelju u koju ulazi 21 kontakt sa decom, ali direktor i Školski odbor imaju mogućnost da odlukom o povećanju plate za nastupajuću školsku godinu stimulišu nastavnika koji je pokazao izuzetno zalaganje na radnom mestu.

Posetili smo časove letonskog jezika u 12.razredu i 8.razredu, časove engleskog jezika u 8.razredu i 11.razredu i čas filozofije u 12.razredu.

Čas letonskog jezika u 12.razredu za temu je imao frazeologiju. U metodičkom smislu je bio interesantno organizovan jer se koristila projekcija video klipa u motivacionom delu časa, a potom se koristi prezentacija forme nastavnog listica sa problemskim zadacima na kojem nastavnik na licu mesta markira tačan odgovor. Koristila se i metoda demonstracije kroz listanje frazeoloških i etimoloških rečnika. Ova prezentacija deo je udžbenika koji profesor koristi u svom radu kao i motivacioni video klip. Od profesora se očekuju u izvodjenju nastave razvijene digitalne kompetencije.

Digitalne kompetencije značajne su i zbog toga što se evidencija o radu nastavnika i učenika i njihovog prisustva u nastavi vodi elektronskim putem (elektronski dnevnik) sa čim nas je upoznala koleginica koja predaje letonski jezik. Učenik mora da ima minimum tri ocene kako bi se izvela zaključna ocena.

Čas engleskog jezika u 8.razredu protekao je u standardnim nastavnim metodama dijaloškoj i tekstualnoj metodi pomoću kojih su učenici sa nastavnicom vežbali prethodno predjeno gradivo.

U školi učenici mogu da biraju filozofiju, psihologiju, ekonomiju, logiku kao jedan od izbornih predmeta. Pri odabiru predmeta učenici imaju jedan mesec kao probni period da bi na pravi način doneli odluku koji predmet žele da slušaju. U donošenju odluke mnogo pomažu predmetni profesori koji se u tom periodu izuzetno trude da decu zainteresuju za svoj predmet.

U razgovoru sa koleginicom koja predaje filozofiju saznajemo da su u nastavi slabo razvijene medjupredmetne korelacije. Posetu školi završavamo u 14 časova uz dogovor da u istom vremenu sutra nastavimo svoj program posmatranja u okviru projekta.

Ostatak dana provodimo obilazeći staru Rigu, sumirajući utiske o posećenoj školi. Odlazimo u Nacionalnu operu kako bismo pogledali balet Don Žuan.

7.dan, petak 24.11.2017.godine

U 9 časova stižemo u 72. Viduskolu. Razgovaramo o učeničkom parlamentu sa predstavnicima parlamenta, o izradi mature, profesionalnoj orijentaciji, razvojnom planiranju.

Učenički parlament je slabije organizovan i njihove aktivnosti svedene su na humanitarni rad i kulturni život škole. U prvom semestru (polugodište) parlament donosi svoj plan rada, a u drugom ga realizuje. Imaju profesora koji im je koordinator i sa kojim razmenjuju ideje. Najponosniji su na novogodišnju priredbu koju tradicionalno priredjuju za osnovce. Sa drugim parlamentima u gradu i drzavi slabo saradjuju izuzev što učestvuju na takmičenju “ Minuta slave” na kojem članovi raznih srednjoškolskih parlamenata demonstriraju svoj talenat. Nemaju iskustva u medjunarodnoj saradnji , ali im se takva ideja veoma dopada.

Matura se polaže nakon završenog 12.razreda. Ona se sastoji iz provere znanja matematike, maternjeg jezika , stranog jezika u formi testa (jedan predmet polaže se dnevno u razmaku od tri dana) i predmeta koji zapravo donosi poene za željeni fakultet. Odbrana istraživačkog rada iz tog predmeta može se dati i pre završetka završnog razreda.

U školi se sprovodi profesionalna orijentacija za učenike i intervjui sa psihologom škole.

Razvojni plan škole donosi se na svake tri godine , a svake šeste godine škola obnavlja svoju akreditaciju . Plan prati nastavu i učenje, podršku učenicima i njihova dostignuća, etos i resurse škole. U timu za razvojno planiranje pored glavnog koordinatora (jedan od šest direktorovih pomoćnika) nalazi se po jedan predstavnik svakog aktiva predmeta. Svaka školska godina pocinje korekcijom plana ukoliko je to neophodno, a svaki novi razvojni plan razvija onu oblast koja nije bila obuhvaćena prethodnim. Tim podnosi godišnji izveštaj direktoru.

U školi postoje interne komisije po predmetima i one evaluiraju rad u okviru predmeta. Nastavni kadar stručno usavršavanje ima u toku raspusta uglavnom ili nastave ako je seminar od posebne važnosti.

Posetu završavamo oko 14 časova. U toplom rastanku sa direktorom škole izražavamo obostranu nadu u nastavak saradnje u Beogradu.

Ostatak dana provodimo u pripremama za završno druženje sa našom domaćicom Jelenom Morozovom i pripremamo se za sutrašnji odlazak.

8.dan, subota 25.11.2017.godine

Ovo je dan kada završavamo našu mobilnost i aktivnost posmatranja u dvema riškim školama. Polećemo sa aerodroma u 11.30 i, uz pauzu od 6 sati u Moskvi, na beogradski aerodrom slećemo oko 22 časa.

Mirko Milojević,

Sanja Štrbac i

Zorica Perović